



Jász István

Know-how

Mercator
Stúdió

Minden jog fenntartva, beleértve bárminemű sokszorosítás, másolás és közlés jogát is.

Kiadja a Mercator Stúdió
Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője
Lektor: Gál Veronika
Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf
Borítófotó: Fortepan

ISBN 978-963-607-857-7

© Dr. Jász István, 2011
© Mercator Stúdió, 2011

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.
www.akonyv.hu és www.peterybooks.hu
www.facebook.com/Mercator.Studio
Tel/Fax: 06-26-301-549
Mobil: 06-30-305-9489
e-mail: mercatorstudio@yahoo.com

Jász István

Know-how

Közgazdasági tragédia a hetvenes évekből

2011.

Szereplő személyek

Kós Tamás	az anyag- és áruforgalom atyja
Éva	felesége és hátramoszdítója
Piri	a reménysége
Judit	a bizalmasa
Iván	az eszményképe
Rudi	kenyéradó gazdája
Anna	a lánya, különben kiköpött az anyja
Gábor	Anna udvarlója, mintha Tamást látnánk

Történik a darab írása idején (1978) a reménybeli közeljövőben, ma, (2006) a nem olyan távoli múltban

I. FELVONÁS

Kós Tamásék frissen berendezett házában vagyunk. Keresetten nagyvonalú nappali-fogadó szoba, fenéken ajtó, amely az étkezőhelyiségbe vezet. A szoba egyik sarkában lesz majd az emlékezések helye. Bárszekrény, koloniál berendezés. A másik sarokban hatalmas íróasztal, valahol a fenéken franciaágy.

Tamás éppen telefonál. Csak ő kap fényt.

Tamás Igenis, nyugdíjba akarok menni. Találjatok ki valamit. Én mindig kitaláltam. Hogy-hogy az én időm?

Tamás lecsapja a kagylót, kisiet az étkezőhelyiségbe Fényt kap a teljes színpad.

Éva és Judit vannak a színen, kis dohányzóasztal mellett beszélgetnek.

Éva Benn is olyan ideges?

Judit Nem. Vészt jóslóan nyugodt. Hol van?

Éva *A kávéval bajmólok. Át nem engedné másnak.*

Judit Benn én főzöm neki.

Éva Bizalmi állás.

Tamás *Be. Na, megvolnánk. Össze van készítve. Évának Sistereg a kuktád.*

Éva *Felpattan Jövök rögtön. Kiszalad.*

Tamás Percenként akar szétrobbanni a fejem. Sistereg, mint a kukta

Judit Nem értelek. Itt ez a gyönyörű lakás.

- Tamás Már nem is tudok örülni neki. Túl sokba került. Sokáig tartott. Befektetés. Nélküle ezen a szinten már nem megy tovább. *Sóhajt*. Talán már vele se.
- Éva *Visszajön* Kicsire tettem. Jutka, ugye segítesz nekem a tálalásnál?
- Judit Hát persze.
- Éva Az öregre nem lehet máma rábízni semmit. Földhöz vágná, amilyen hangulatban van.
- Tamás Muszáj neked is így nevezned? Valahogy már nem tudok olyan tiszta szívből nevetni.
- Éva Romlik a humorod.
- Tamás A fogam is romlik. *Van benne valami csikorgó dac*. Te is öregnek hívsz, Judit?
- Judit Csak a hátad mögött természetesen. Szemtől szemben, ugye Kós elvtárs vagy.
- Éva Az anyag- és áruforgalom atyja.
- Tamás Hagyjátok a fenébe! Itthon házigazda vagyok. *A bárszekrényhez megy*. Édeset vagy erőset? *Habozva áll az italok előtt*.
- Judit Keverj valami rafinált italt, Tamás! Mint a lórúgás, mit tudom én, whiskyből, What síxty nine, meg...
- Tamás Nem az igazi.. A kecskeméti füttyülős barack sem. A Wat hatvankilencet Kecskeméten gyártják, a füttyülős barackot Skóciában. Li-cenc meg know-how, ez a halálom meg minden valódi érték halála.
- Éva Kevered már?
- Tamás Hol a shaker?
- Judit Kik jönnek?

Tamás A kaláka. Akik ezt a csodát itt összehozták.

Csöngetés

Tamás Megyek már! *Ki.*

Iván és *Pirivel* együtt be. *Iván* negyven éves, *harmincknek* sem látszik, *Piri* huszonéves gyönyörű

Tamás *Juditnak.* *Piri* és *Iván.* A cserepeket adogatták ebben a kalákában.

Piri Mit csináltunk mi a miben?

Tamás Ehhez a lakáshoz az utolsó áldozatot ti hoztátok. A te réveden jutottunk *Ivánkám,* a bútorhoz. Mintha a házat tetőznénk be vele.

Iván Nem olyan nagy dolog ez.

Tamás Csak ne szerénykedj! *Elhatározza magát,* tölt két üvegből a *shakerbe.* *Rázni* kezdi.

Iván Pénzért kapható.

Judit Ugyan, ne rontsd el az örömét!

Piri *Juditnak* Hol is dolgozol?

Judit Tamás felé int. Mellette.

Tamás A kávé! *Leccsapja a shakert,* kiszalad.

Piri Gyorsan. Milyen?

Judit Aranyos. Nagyvonalú. A legjobb főnök a világon.

Tamás *Visszajön a kávéval.* Hanem erre a kávéra tényleg büszke vagyok. Hogy nem felejtettem el. Az utóbbi időben mindent odaégetek.

- Éva *Elneveti magát.* Csak kávé tud főzni.
- Tamás Aljas rágalom. Teát is.
- Éva Nem akartok egy kicsit körülnézni?
- Tamás *Megint van benne valami csikorgás.* Fáradjatok ki a fürdőszobába. Fehér csempe, ez a legnagyobb divat nyugaton, ahol már belefáradtak a kék a zöld, az aranybarna és a ciklámen piros valamennyi árnyalatába. Ma már mindezeket kapni nálunk is, nem sikk többé. A színes bugyi sem sikk, az autótartás is csak gond, a telekre adó van. De azért csodáljátok meg Éva birodalmát, a konyhát is. Van benne konzervnyitó automata. Csak odatartja az ember a konzervdobozt, a forgókés meg nyissz, végighasítja.
- Éva *Odasodródik Tamás mellé.* Szeretném odatartani a fejedet.
- Tamás Nyissz?
- Éva Miért kell elrontani az ember örömét?
- Tamás Helyetted dicsekszem a te dolgaiddal.
- Éva Én igenis tudok örülni a konzervnyitónak. Én még tudok örülni.
- Tamás Aztán nézzétek meg az automata mosógépet is. Van hozzá kalander, jól mondom? Szóval egy olyan valami, ami segít egy mozdulattal a nadrágot kivasalni. A ruháim is csodálatosak. Egyáltalán nem kell vasalni őket. Csak felakasztja az ember, lecsöpög, kész.
- Éva Tamás, egyszerűen nem értelek. Eddig te voltál az, akinek mindenből mindig a legújabb kellett, mosógépből, kalanderből, ruhaanyagból.

- Tamás Nem maradunk egyformák. Te sem vagy már olyan, mint húszéves korodban.
- Piri *Körülnéz.* Látod, Iván, így kell élni.
- Tamás Nem értem. Ivánnak igazán van pénze.
- Piri Csak pénze van. De egy nő, akibe szorult egy kis rendszeretet, megőrül mellette. Tamásnak mindig fényes a cipője.
- Tamás Mert Éva kipucolja.
- Piri Mindenesetre, te nem akadályozod meg a feleségedet abban, hogy kitisztítsa a holmidat kalanderrel, vagy anélkül.
- Iván Ha ez tesz téged boldoggá, neked is megengedem. *Körbesétál.* Hogy tudtad te ezt mind összehozni, Tamás? Ez egy vagyon!
- Tamás Nagyon keserűen. Nézd, én egy anyag- és áruforgalmi osztály élén álltam húsz évig. Nekünk egyszerűen lopni, csalni és rabolni kellett, csak, hogy a hivatali kötelességét teljesítse az ember.
- Éva Túlzás.
- Tamás Nem túlzás. Hogy hogyan szereztem? Az ember nem áll meg félúton. Van, aki hazahordja a munkát.
- Piri És nem féltél?
- Tamás Ugyan kérlek, ezen nem lehet lebukni. Itt minden legális, minden belég gondosan el van téve.
- Iván Mégis hogyan?
- Tamás Unalmas!
- Piri Engem érdekelne.

- Tamás Ezt nem lehet csak úgy elmagyarázni, de meg kell mondani, nem a más kárán tanultam. A magam örömén. Vegyük példának a kocsit. Ötszázas Fiattal kezdtem, most van egy hat-százötvenesem. Ez a nyolcadik autóm, de mi-re visszatértem a kiskocsihoz összejött a fél konyha. Mindegyiken nyertem egy adagot. El-adnám ezt is, nem akarod megvenni?
- Iván Minek vegyek én új árban használt kocsit?
- Tamás Helyben vagyunk. Azt kérdezitek, hogy csinál-tam? Akkor nem volt művészet. De hogy lesz tovább? Fogalmam sincs. Nézd Iván, én hét kocsit után olyan anyagi helyzetben voltam, hogy nem ezt a lakást, villát vehettem volna a Gellért hegyen. Azóta meg? Amibe belefog-nék, arra faragok rá.
- Éva Hát azért vagy olyan ideges.
- Tamás Nem lettem lustább, nem lettem ügyetlenebb. Nem akarsz használt autót venni, rendben van, tudtam én keresni az újon is Rádobtál valamennyit és tiéd volt a kiutalás.
- Piri Az meg micsoda?
- Éva *Magyarázza.* Engedély. Hogy megvehesd.
- Iván Az új autót? A pénzemért?
- Tamás Kifordult a világ a sarkaiból.
- Judit És most hogy érzed magad?
- Tamás Remekül. Érverésem, vérnyomásom rend-ben... Miért kérdezed? Rózsásnak látom a jö-vőt. *Kitör.* Bulletin nem készül az állapotom-ról?
- Éva Nem kell. Leolvasható. Ahogy velem bánsz, ahogy a gyerekek...

- Judit Tényleg, hol van?
- Éva Kicsoda?
- Judit Panni.
- Tamás *Ugyanazzal a feszültséggel.* Anna. Ki lettünk oktattva, hogy ő nem Panni, hanem már egy felnőtt nő, Anna. A fiújával barlangászni ment, ahogy ők hívják az ilyesmit. Ha szerencsém van, még nem vagyok nagypapa. Mindegy. Mi sem vagyunk különbek.
- Judit Akkor meg mi baj van?
- Tamás *Kirobban.* Az, kedves Judit, hogy rövidesen kereshetsz magadnak más főnököt.
- Éva Csak nem jöttek rá valamire?
- Tamás Nem jöttek rá semmire. *Kis szünet.* Tudjátok, hogy kezdődött a cigányság széttölése? Bejött a tűzfegyver és többé nem volt szükség fegyverkovácsra.

Fényt kap a szoba másik sarkában álló reprezentatív íróasztal. Mögötte ül Rudi, Tamás igazgatója.

- Rudi Ne haragudj Tamás, hogy idekérettelek a milió elintéznivalód közül,..
- Tamás Ráérek. Nálam rendben mennek a dolgok, öregem.
- Rudi Nahát ennek szívből örülök . Foglalj helyet! *Tamás az eddigi játéktérről áthúz egy széket az íróasztal elé és ráül.* Tudod, hogy csak az egyenes dolgokat kedvelem; megint a talpraesettségedre számítunk.
- Tamás Miről van szó?

- Rudi Érvényesítenünk kell a vállalat érdekeit, és közben meg kell őriznünk az őszinte teremtő légkört a munkatársaink között.
- Tamás Mi kell? Cement? Téglá? Külföldi anyag? Ki vele!
- Rudi Hát látod, pont erről van szó.
- Tamás Miről?
- Rudi Nem kell.
- Tamás *Értetlenül.* Mi nem kell?
- Rudi Semmi sem kell, öregem. Vagy, hogy pontosabban fejezzem ki magam, a tőled elvárható intenzitással nem kell. Van mindenünk.
- Tamás Ezt nem mondhatod komolyan. Egy ilyen cég, mint a mienk, nem mehet anyagbeszerzés nélkül. Egyetlen cég sem mehet.
- Rudi Hát persze. Nem is erről van szó.
- Tamás Hanem?
- Rudi Rólad, öregem. Van mindenünk és van egy olajozottan működő anyag- és áruforgalmi osztályunk. Feladja bárki a rendelést, azt egy tollvonás nélkül külditek tovább, az anyag megjön. Határidőre. Így kell mennie a dolgoknak, és ezt neked köszönhetjük. Éppen ezért kívánja a vállalat ezt a nem mindennapi szervező készséget, és ki merem mondani tehetséget, ami benned rejlik, a munka- és üzemszervezés területén hasznosítani.
- Tamás A mór megtette a kötelességét, a mór mehet?
- Rudi Szó sincs róla, éppen ezt mondom.
- Tamás Én szereztem telket a cégnek, mikor még nem volt cég.

- Rudi Állami telket.
- Tamás Az egész ország állami telek és nektek mégiscsak hozzám kellett fordulnotok, hogy a sok állami telek közül egy valóban jó és állami telket megszereztek.
- Rudi Soha sem felejtjük el.
- Tamás Én szereztem hitelt a beruházáshoz, építőanyagot az építkezéshez, munkást az anyaghoz, engedélyt a Tanácstól, üdülőt a Balatonnál, mi kell még?
- Rudi Mindössze egy kis rugalmasságot kérünk tőled. Ha jól tudom, anyag- és áruforgalom a területed.
- Tamás Én anyagbeszerzőnek tartom magam. Húsz éve változatlanul.
- Rudi Talán éppen ez a baj.
- Tamás *Nagyon ingerülten.* Hogy nem intrikálok és szeretem a munkámat?
- Rudi Szándékosan félreértesz.
- Tamás Én egyáltalán nem értelek.
- Rudi *Feláll.* Tamás, én tényleg nem akarlak feltartani. A vállalat vezetősége tegnapi értekezletén úgy döntött, hogy az osztályod, hála a kiváló munkaszervezésnek, hiba nélkül működik.
- Tamás Nélkülem, ugye ezt akartad mondani?
- Rudi Kiváló munkaszervezési képességeidet mondom mostantól a legmegfelelőbb helyen, a frissen megalakult munka- és üzemszervezési osztályon kamatoztathatod. *Megunja.* Nézd, Tamás, az árvíz elmúlt, nincs többet szükség kormánybiztosra.

Tamás Nem árvíz van itt, hanem aszály. Jössz te még hozzám könyörögni egy csepp vízért, ha majd kiszárad a szátok a sok süketelésben.

Az íróasztal Rudival együtt elhomályosodik. Az előtér kap fényt. Rudi besétál a társaság tagjai közé.

Éva Ettől aztán ne légy ideges!

Tamás Hát süketen élsz mellettem húsz éve? Nem értesz semmit? Mennél nagyobb a termelés, annál több aprócikk hiányzik. Egy kanalat nem lehet gyártani anélkül, hogy hiánycikket ne kelljen beszerezni hozzá! Hiánycikknek lenni kell, az a fejlődés motorja! Ha nem lett volna kontinentális zárlat, mi még mindig nádcukrot zabálnánk.

Éva Azt mondják, az édesebb. *Felkapja a fejét. A vacsora! Kiszalad.*

Judit *Pirinek.* Te mi vagy?

Piri Maneken.

Judit Tetszik?

Piri Mondjuk.

Judit És Iván? Őt hol szedted fel?

Piri Adódott. Tudod, ő mindenütt ott van.

Judit Hogy van ott? Mit csinál?

Piri Nem is tudom, valami kooperátor vagy mi-csoda. Mérnök vagy, Iván?

Iván Voltam.

- Piri Nekem az a fontos, hogy a szabad időnkét jól töltsük el. És Ivánnal egyszerűen nem lehet unatkozni. Annyi hobbija van.
- Judit Például?
- Iván Itt van a kocsi. Szeretem felpiszkálni, hogy valóban hozza azt, ami a prospektusban áll. Azután a fotó.
- Judit A szobája falán akkora őszi erdő van, hogy a lombzúgást is hallani lehet.
- Tamás Mikor csinálod?
- Iván Éjszaka. Amikor nagy néha egyedül vagyok. Feloldja az unalmamat.
- Tamás Istenem, ha én ráérnék így egyszer!
- Iván A lakásom egy kicsit átalakult. Hogy úgy mondjam, funkcionálissá vált.
- Piri *Kuncogni kezd.* A mennyezeten nagyítógép lóg csillár helyett. Fürödni nem lehet, mert vagy benzinbe ül az ember, vagy előhívóba.
- Judit Hogy ismerkedtetek meg?
- Piri Egyszer egy bemutatón ő volt a fotós.

Piri feláll, fellép az ágyra, mintha az lenne a kifutó. Iván a lány mellétérdel, nem létező fényképezőgéppel a legkülönbözőbb helyzetekben fotózza. Emlék.

- Piri Melyik laptól is van?
- Iván Illustrated London News.
- Piri Milyen jól tud magyarul!
- Iván Itt élek.

Piri Egyedül?
Iván De milyen egyedül! Jöjjön, segítsen elviselni azt a kozmikus magányomat!

Piri lehuppan az ágyra, megint a jelen.

Piri Nem mertem bevallani neki, hogy nem értem, mit is mond, inkább megosztottam vele. De azért volt közöttünk másról is szó.

Judit A szabadidő kultúrált eltöltésén kívül?

Piri Pontosan. A munkaidő kultúrált eltöltéséről. *Sóhajt.* Ki kell találnom valamit. Ha egy baletina kiöregszik, elmehet koreográfusnak.

Tamás Rémeket látsz. Nem kell neked visszavonulnod.

Piri Mutassam be a középkorúak divatját? Unom. Talán titkár nő még lehetnék az öreg mellett.

Tamás *Nevet.* Már te is?

Piri *Juditnak, miközben Tamásról kérdez.* Milyen?

Judit Remek. Alig van mit csinálni mellette.

Tamás Te viszont, alantas szolgálélek, nyelvpótlékot remélsz ezért a partecéduláért, de amíg élek, nem fogod megkapni. *Pirinek.* Aki ilyen szép, az menjen filmszínésznek, ne kulinak. Nem jó bolt az manapság. Majd Juditka is rájön, hogy jobb volna manikűröznie munkaidő alatt.

Piri Én tudnék rendet tartani.

Tamás *Ingerülten.* Nálam rend van.

Piri Mit tudom én, Rudinál.

- Tamás Az igazgató elvtársnak évtizedek óta meg van a hátramozdítója.
- Judit Az új munkakörödben is körülnézhetnél.
- Tamás Nekem nem lesz új munkaköröm.
- Éva *Be.* Kész a vacsora, parancsoljatok!

Mindannyian kimennek, csak Judit és Tamás maradnak.

- Judit Nagyon megijesztettél, tudod-e?
- Tamás *Töpreng.* Neked viszonyod volt Ivánnal.
- Judit Független vagyok.
- Tamás Miért fáj ez most nekem? Mert, hogy akárkivel fel lehet cserélni? Vagy, hogy már neked is felesleges vagyok?
- Judit Honnan veszed?
- Tamás Ismered a lakását. Szagoltad az őszi erdőt.
- Judit Te rémeket látsz. Nem ilyen voltál.
- Tamás Mi a vonzó ebben a kóbor lovagban?
- Judit Régebben tudtál változtatni. Soha nem mondtál nemet.
- Tamás Csak, hogy kipróbálgad?
- Judit Mi volt neked engem elhelyezni?
- Tamás Most mit rágod a fülemet? Helyezzem el az új barátod barátnőjét? Még, ha akarnám, se menne. Határidő naplót tartanak az emberek titkárnő helyett. *Szünet.* Éhes vagyok. Menjünk vacsorázni!

Kimennek. Egy pillanatig a szín üres, azután Anna érkezik csatákosan. Beleveti magát egy székbe. Mögötte az udvarlója, Gábor.

- Anna Eridj a fenébe, mondtam már!
- Gábor Panni...
- Anna Anna!
- Gábor Most mi bajod van velem?
- Anna Ami mindig. Unlak. Viszketsz. Szeretnék levakarni. Szia.
- Gábor *Panaszosan.* De miért?
- Anna Miért, miért? Mert nem érted meg, hogy miért, hogy elég volt, hogy én más vagyok, hogy egyszerűen nincsen rá igényem, vagy rád nincs igényem, mit tudom én!
- Gábor A legjobb hangulatban másztunk azon a függőleges sziklafalon és akkor egyszerre, mint egy eszelős összepakoltad a kötelet, a cuccot, én meg utánad.
- Anna Ki kért rá?
- Gábor Össze voltunk kötve, már elfelejtetted?
- Anna Most adom oda neked a kötél végét. Indulás.
- Gábor Megvárom, amíg lecsillapodsz. Nagyon fel vagy zaklatva.
- Anna Én?
- Gábor Nem vagy?
- Anna Frászt. Boldog vagyok.
- Gábor Ugyan miért?
- Anna Nem fogsz örülni neki.
- Gábor Mintha eddig úgy elkényeztetettél volna.

- Anna Attól lettem boldog, hogy most végre rájöttem, mit utálok benned annyira. Pont olyan vagy, mint az apám.
- Tamás *Besiet.* Hát megjöttetek? *Gáborra néz.* Valami baj van?
- Anna Semmi, apuci.
- Tamás *Barátságosan* Hát csak szórakoztatok tovább! Gábor, felőlem itt is alhatsz.
- Anna Maradsz?
- Gábor Bosszant?
- Anna Nem repesek érte.
- Gábor Akkor igen.

Bejönnek a többiek.

- Éva Na, hogy ízlett?
- Judit Remekmű.
- Piri Én csak csodálom ezt az Évát, hogy mennyire tud főzni. Mikor van ideje rá?
- Éva Tamás hálás közönség.
- Tamás Úgy olvassa a szakácskönyveket, mintha regények lennének.
- Éva Mint a dirigens a partitúrát. Ő a zenekart hallja én a számban érzem az ízeletet.
- Anna Le is kopogod a fazekaidat?
- Gábor Anna meg nem szeret főzni
- Éva Viszont barlangászik.
- Gábor Félek, hogy azt is abbahagyja.

Anna	Is?
Gábor	Balettozni se jársz.
Anna	Ha nincs tehetségem!
Tamás	<i>Töpreng.</i> Hányan vagyunk? Heten? Milyen kártyajátékot tudok hét személyre?
Éva	Miért akarsz kártyázni?
Tamás	<i>Az ismert feszültséggel a hangjában</i> Hogy ne gondoljak mindig ugyanarra.
Anna	Vetíts, Apuci!
Tamás	Anyátok aztán megint ugyanazt a szöveget nyomja ugyanazoknál a képeknél.

Tamás kezdi előhurcolászni a filmvetítőt, helyet keres neki. Az a rész lesz a vászon, amely a házaspár első otthona volt, ott játszószák el ifjúkori másukat Anna és Gábor.

A szoba többi része elsötétedik, Éva kommentárjai hallatszanak.

Éva	A kutyaó! Emlékszel? Ott forgattuk a legelső tekercest.
Tamás	<i>Szintén a sötétből.</i> Nem mondtam?
Éva	Hogy is volt? Téli nyaralásból jöttünk haza.
Anna	<i>Megjelenik a „vásznon”.</i> Itthon vagyunk.
Gábor	Hála Istennek. <i>A kezét dörzsöli</i> De hideg van, a kutya úristenit!
Anna	Hogy tudod egy lélegzetre azt mondani, hogy „hála istennek,” meg „kutya úristenit?”
Gábor	Ugyan, szivi!

- Anna Azt is utálom, ha szivized.
- Gábor Ugratlak, nem veszed észre?
- Anna Túl hideg van ahhoz, hogy a humorodat értékelni tudjam.
- Gábor Na látod, szivi. Te is fázol
- Anna *Nem tudja, hogy sírjon vagy nevéssen. Hát persze, hogy fázom. Ebben az összkomfortos kutyaólbán.*
- Gábor Kis türelem. Még három hónap és vége lesz.
- Anna Hogyne. Kitavaszkodik.
- Gábor Az is. De itt hagyjuk a kutyaólat. Beköltözünk a gyönyörű lakásunkba, ahol távfűtés van. Addig csak ki lehet birni. A szomszéd utcában már bontanak.
- Anna Megőrülök a fantáziádtól.
- Tamás *A sötétből. Kinek lett igaza? Etázzsfűtés van. A „vászon” sötétbe borul. Ilyen rövid lett volna? Úgy emlékszem, hosszabb volt. Várjatok egy kicsit, befűzöm a következőt.*
- A „vászon” újabb megvilágítást kap.*
- Gábor Édesem, hát hányszor magyarázzam még neked?
- Éva Ez az?
- Gábor Aha.
- Anna És jó lesz ez nekünk?

Tamás *A sötétből.* Ez jóval előbb volt. De most már mindegy.

A „vásznon”.

Anna Jó volt az albérlet is. Kár volt otthagyni
Gábor Ilyen lehetőség csak egyszer van egy életben.
Anna Gondolod?
Gábor Biztos vagyok benne.
Anna De annyi pénzt! Kölcsönből!
Gábor Tanultál te közgazdaságot?
Anna Te sem tanultál.
Gábor Akkor tudnád, hogy a hitel a fejlődés motorja. Nincs nagyberuházás hitel nélkül. Egy év alatt amortizálódik. Forintosítsam?
Anna Te csak ne forintosíts semmit! A nagyberuházásokat fizesse az Állami Fejlesztési Bank, de az én szegény szüleimet úgy megkopasztani! Lesül a bőr a képemről.

Tamás *A sötétből* Egy év alatt visszafizettük.
Éva De miből? Most a garden party jön

A „vásznon”

Csöngetés.

Gábor Megyek már! *Annának.* Ez a diri lesz. Légy kedves hozzá!
Rudi *Be.* Nem tudom, az én barátom még szóba áll-e velem?
Gábor Miért, Rudikám?

- Rudi Ma délelőtt azt hittem, egy életre megharagszol.
- Gábor Senki sem szeret hiánycikkek után loholni.
- Rudi Majd meglátod, kulcsfontosságú szerepet kaptál. *Körülnéz.* Hát erről van szó?
- Gábor Igen.
- Rudi Már egészen be van lakva.
- Gábor A feleségem mindent megtesz, hogy jól érezzük magunkat.
- Anna *Gábornak.* Légy szíves, nézz a kávé után! Aztán nehogy megint gumikarikát főzz, mint a múltkor! *Gábor ki. Anna Rudihoz fordul.* Mi van vele?
- Rudi Mi lenne?
- Anna Úgy jött haza, mint akit agyonvágta. Egy szót nem lehet kihúzni belőle. Maga, Rudi biztos tudja, mondja meg!
- Rudi Hogyne tudnám. De hát egy garden partyra vagyok hivatalos, egy kutyaóiba, nem pedig termelési értekezletre. Egy ilyen bomba nővel maradtam kettesben, mint maga! Aki ráadásul valami pokoli trükkal még a férjét is eltávolította. Ki az a hülye, aki ilyenkor nem a helyzettel kívánna visszaélni?
- Anna Könyörgöm, Rudi!
- Rudi Nincs kegyelem! Most megisszuk a pertut! Van valami rafinált ital a házban?
- Anna Hogyne lenne! Háromféle vermouth, gin és mit akarsz még?
- Rudi Majd rázunk belőle egy jóféle koktélt. Shaker?

- Anna *Nevetni kezd.* Képzeld, van az is. ez volt az első közös szerzemény. Na, mi van Tamással?
- Rudi Mi lenne? Semmi sincs. Meg kellett kérnünk, hogy legyen kicsit rugalmasabb. Más téma nincs a világon?
- Anna Engem most ez izgat.
- Rudi Kár. Na, mindegy. Megkértük, hogy álljon az anyagbeszerzés élére.
- Anna Még nagyobb kár.
- Rudi Nagyon meg fog felelni neki, majd meglátod.
- Anna Egy ilyen értékes ember! Elkallódik.
- Rudi Nem hiszem.
- Anna Folyton új konstrukciókon töri a fejét. Az élete a teremtő munka.
- Rudi Akkor teremtsen. Teremtsen rendet abban a kupiban, ahol vagyunk.
- Anna Mivel tudtad rávenni?
- Rudi Nem kellett sokat győzködnöm, hidd el, egész könnyen ráállt. Tudod, mi volt az utolsó ér-
vem? A kötetlen munkaidő. Bejön, aláír, azu-
tán csinálhat, amit akar. Csak az anyagot
hozza.

Rudi alakja elhomályosodik.

- Gábor Beszédeleg a helyére. Tudod?
- Anna Tudom. Édesem... én mondani szeretnék ne-
ked valamit. Nem olyan nagy baj, hogy
anyagbeszerző lett belőled. Több időd lesz
rám is.

- Gábor Rád?
- Anna Igen, rám. Az utóbbi időben alig törődtél velem.
- Gábor Minden időm ráment az építkezésre.
- Anna Hát hol építkezünk mi?
- Gábor Nézz körül!
- Anna Ebben a kutyaólaban? Hát itt legfeljebb csak bontani lehet.
- Gábor Helyben vagyunk. Hát mit gondolsz, miért mozgattam meg én eget, földet, kerestem összeköttetéseket, kértem kölcsön anyádéktól, vagy, ahogy te fejezted ki magad, fosztottam ki őket? Azért és csak azért, hogy ezt a kutyaólat megszerezsem, és ezzel megteremtsem azt az alaptőkét, amivel egy építkezést már el lehet kezdeni. A kutyaólat szanálni fogják, most már biztosan tudom, és jól fogunk járni vele. Ehhez tényleg sok szabad idő kellett, hogy összehozzam. De most? A meccs már le van játszva, én meg nem szeretek csak úgy lézengeni egy pályán. Késő.
- Anna Hát miről késtünk le, azt mondd meg nekem!
- Gábor Az alkotásról. Vagy... mit tudom én. Nagy szavak. Útálok az egészszet. Azt mondod, sok lesz a szabad időm. Nem szeretem a sok szabad időt. Véghetetlen nagyképűségemben én fontos akartam lenni. Nem valaki, akit a jó anyagellátás egy napon tényleg és teljes joggal fölöslegessé tehet.
- Anna Értem. Megértem még a kétségbeesésedet is. De ne gondold, hogy a jó szervezés még nem alkotás. Te a szervezés művésze leszel, és én

minden művészet bolondja vagyok, azt tudhatod.

Éva *A sötétből.* Akkor kellett volna fellázadnom.

Tamás *Szintén a sötétből.* Igen? Csodálkozva hallom.

A „vászon” elsötétedik, fényt kap a szoba többi része.

Éva Akkor vágta át a palánkon, te utolsó hazudozó, te! Azt mondtam, művész? Hipnotizőr inkább! Én hülye liba, a szakácskönyveket bújtam a kedvéért, és bevettem a mélabús pófádat meg a filozófiádat az alkotásról meg az anyagbeszerzésről.

Tamás De Éva... Vendégeink vannak.

Éva Gyerekünk is van.

Tamás Na, látod. Őrá is tekintettel lehetnél. *Szünet.* Nem ismerek rád.

Éva Én se magamra. Hol van a régi Éva, *Rudihoz fordul*, maga emlékszik rá?

Rudi Már nem tegeződünk?

Éva Nem! Akkor kezdődött. És most abba akarom hagyni. Nem engedem, hogy a gyerekem ugyanabba a sorsba ugorjon fejjel, amit én választottam magamnak. Sajnos.

Tamás Sok belebeszédünk van.

Anna Anyu! Térj magadhoz!

Éva Azt mondtad, hogy megint kezdem ugyanazt a szöveget. Hát most mondok valami újat.

Iván Sajnos nekünk már mennünk kell.

- Tamás *Majdnem kedélyesen.* Miért vagytok ilyen felugrálósak? Most kezdődik csak az előadás.
- Éva Ne vedd ilyen félvállról az én életem tragédiáját!
- Tamás Buta nagy szavak.
- Anna Most már fújhatod az egészet.
- Iván *Közelebb húzódik Annához* Azt mondom én is.
- Judit Kínos.
- Piri Ugyan.
- Iván *Szembefordul Annával.* Most veszem csak észre, milyen nagyot nőttél.
- Anna Mások is észrevették.

Ettől kezdve Iván és Anna kivonják magukat a társalgásból, csak egymással foglalkoznak.

- Piri Minden kapcsolatnak van eleje, közepe és vége. Mi a végére érkeztünk. Na és! Hátha ez valami újnak, valami jobbnak és őszintébbnek a kezdete. Akkor meg örülni kell neki.
- Éva Így van.
- Tamás Hogy így van!
- Piri Aminek vége, azt le kell zárni.
- Tamás *Fokozódó indulattal.* Zárjuk! Csináljunk kaszszát, tartozik, követel, mérleg! Fellázadtál, rendben van. Hogy mi ellen, azt nem értem. Hogy éppen most, ebben a pillanatban fordultál ellenem, amikor egyébként is gyenge és támadható vagyok, amikor már nem a jóléért, amit egyébként, nézz csak körül, megte-

remtettem neked, hanem a puszta létért küszködöm, az nem hasonlít rád, ez új valóban. Hogy elegend lett, azt egy szavadra elhiszem neked. Ez a mi kapcsolatunk olyan volt remélem végig, hogy szabadon választottuk egymást minden pillanatban. Most valaki mást választottál

Éva Rájöttem, hogy nem te vagy az, akit választottalak.

Tamás Mindegy. Rájöttél, hogy még csak nem is hasonlítok arra a csodalényre, akit elképzeltél magadnak, és nekem teszel szemrehányásokat érte, itt, az egész vendégsereg előtt. *Szűnet.* Az is igaz, hogy először én voltam ilyen csikorgó hangulatban, mert úgy éreztem, hogy legalább otthon, a barátaim között elengedhetem magam. Ezért valóban én vagyok a felelős, elnézést.

Éva A gyereket, azt tényleg felneveltük.

Anna Végig kell ezt nekem hallgatni? *Feláll, kimegy. Iván utána.*

Tamás Még folytatod?

Éva Nem folytatom. Be akarom fejezni, ezért mondtam. Értsd meg, Tamás, most, mikor elkezdted vetíteni a kutyaólat azzal az első bulival, úgy eszembe jutott minden. Az első kocsink, az első telkünk.

Éva felmegy a „vászonhoz”, most már ő alakítja ifjúkori önmagát.

Tamás *Éva mellé lép.* Évikém, azt hittem, örülni fogsz neki.

- Éva Nem tudok.
- Tamás Mert képtelen vagy előre gondolkodni. Nem látod, hogy míg a telekárak világszerte emelkednek, a pénz meg a béka színvonala alá megy. Soha életedben nem dolgoztál pénzzel és csak annyit veszel észre, hogy eladósdunk, juj! A hosszúlejáratú hitel egyetlen trösztnek sem derogál, majd kibírjuk mi is. Kihagyni egy ilyen pillanatot, az több, mint bűn. Egyszerűen öngyilkosság.
- Éva Inkább megölsz. *Döbrent csend*. Megölsz a lényeket. Rohansz a gyárba, onnan minden-hová, hogy beszerezd a hiánycikkeket, meg mindenféle homályos ügyedben ezerfelé. Azt mondtad, muszáj, mert lakni kell, és egyedül, egyetlen egyszer és csak most van lehetőség rá, hogy megvedd azt a kutyaólat, amiben lakunk, és amit előbb-utóbb le fogják bontani, és, ha szanálták, kapsz majd egy új lakást...
- Tamás Kapunk.
- Éva Kapsz. De nem. Te látod, hogy most van bontott anyag, és csak most, egyetlen egyszer ebben a bűdös életben van arra lehetőség, hogy újabb befektetéseket eszközölj, azaz, hogy bővítve újratermelj mindent, ami már alapfokon is megőrjíti és kihoz belőlem minden rosszat. Én nem vagyok egy bölcs és előrelátó közigazda. Én nem tudok logikusan gondolkodni, mondd te, de amúgy nőiesen érezhettek egyet-mást? Érzem előre azt is, amit te be sem mersz vallani magadnak. Fogsz venni egy telket a megkérdezésem nélkül, hogy ott építs egy másik kutyaólat, amit aztán nem lehet szanálni. És, ha egyszer elkészül, akkor él-

vezhetem a fáradságos munkád jutalmát. És engem is kényszeríteni fogsz, hogy a kocsival oda és csak oda menjek veled, ahelyett, hogy megismerném a világot, ami azért mégis csak szebb egy bontott anyagokból összetákolts kutyáólnál. Ülni fogunk egy bádogdobozban és száz kilométereken keresztül oda-vissza gyűlöljük egymást. Még nem vagyunk azon a rohadtsztrádán! Állj meg, nyisd ki az ajtót, ki akarok szállni!

- Piri *A „nézőtérről”.* De nem szálltál ki.
- Éva *Csatlakozik a társasághoz.* Jött a gyerek.
- Tamás Panni meg aztán tényleg imádta a telket.
- Anna *Most ér vissza a konyhából, ott szeretkezett Ivánnal. Még liheg.* Még hogy én? Na, nem, én ezt nem vállalom.
- Tamás *Szembefordul Évával* Igazságtalan vagy. Egész Európát beutazzuk együtt.
- Éva *Hogyne.* Hiánycikk után.
- Tamás Minden múzeumba bementem veled.
- Éva *Pedig untad.* Sznobizmusból nézted végig Európa fővárosait, hogy elmondhasd magadról, voltál Spanyolban, Franciában, Lengyelben.
- Tamás *De végignéztem veled, és te is láttad, aki nem sznobizmusból, vagy hiánycikk után utaztál velem, te... kultúrkurva, te, aki nem vetted észre, hogy egy szegény emberhez mentél feleségül, nem pedig egy olajsejkhöz, aki megengedheti magának, hogy érdeklődésének megfelelően elefántra vadásszon, ha nagyúri gusztusa úgy kívánja! Hát mi volt nekem ezekből a külföldi utakból, amikből úgy jöttem haza, mint egy kifacsart citrom és egy fél évig*

árulgattam utána az összevásárolt meg be-csempészett, de az általad olyannyira megve-tett holmit, hogy anyagilag egy kicsit rendbe rázzam magunkat?

Éva Na, látod, ezt utálok benned. Hogy egy pillan-at alatt megtalálsz a hazugságaidra a ment-séget.

Piri És te? Soha nem hazudtál?

Éva Nem.

Judit Magadnak sem? Soha?

Anna Most sem?

Piri Dehogynem. Most hazudtad a legnagyobbat.

Éva Én?

Piri Nem szenvedhetnél te állandóan, ha ennyi ideig kibírtad.

Éva Néha reménykedtem. Valahányszor Tamás nehéz helyzetbe került. Mindig arra gondol-tam, most vége a legendáknak, jön a valóság. De soha. Mindig újabb legenda jött, újabb ön-becsapás, nyolc kocsni egymás után, néha egy-egy szép naplemente, ahova tényleg Ta-más áldozatával jutottam. Csak tudod, mi a baj? Neki ez nem volt áldozat. Soha. Mindig élvezte. Maga teremtette meg a hiányt, ami-nek a pótlására vállalkozott.

Sötét. Vége az első felvonásnak.

II. FELVONÁS

Iván lakása, itt indul Tamás újonnan kezdet élete. A falon az őszi erdő, a sarokban íróasztal. A másik sarokban heverő. Az asztal mögött Piri ül, meglehetősen erotikus pózban, lába az asztalon.

A jobb előszínpadon eszpresszó asztalka. Baloldalon Judit titkár-női asztala.

Tamás

Piri, köszönöm, hogy eljöttél ide hozzám, és így meghallgathatod a főpróbát. .Nem, ne szólj közbe, most nem a véleményedre vagyok kíváncsi, egyszerűen csak szövetséges kell nekem, mert tudom, hogy egyedül többé nem megy. Nézd, engem a múltkor megbántottak, kilőtték a lovat is alólam, de gyalog huszár még nem halott huszár. Majd fogok magamnak újabb lovat a ménesből, mert csatangol ám rengeteg, csak az embernek az eséstől a gerince össze ne roppanjon. Tehát, tegyük fel, te vagy szeretett igazgatóm, aki annyival tartozik nekem, még pénzben is, nem is szólva az erkölcsiekről, hogy a legegyszerűbb volna nekik szabadulni tőlem, minél

hamarabb, annál jobb. De nem tesszük meg neki ezt a szívességet! Azt mondtátok, legyen rugalmas, meg, hogy ebben a csodátársadalomban már van minden, anyagbeszerző zsenire nincs szükség? A vélemények ugyan megoszlanak, de ez már legyen a ti bajotok. Tehát túltermelés van, a piac megtelt. Oké, akkor én már meg is találtam a képességeimhez a lehetőséget.

Mintha Rudinak beszélne. Nézd, én húsz év alatt megismertem az összes létező anyagbeszerzőt. Versenyeztem velük és győztem is minden versenyen. Elhalásztam mindent, ami csak elhalászható. Akkor most átmegyek a túloldalra; mindent eladok. Amit csak akarsz. Viszont vannak feltételeim. Zsarolás? A minimum, amit megérdemeltek. Értékesítési főosztály? Még mit nem! Hogy jövőre bebizonyítsátok nekem, nincs szükség rá, termelni kell, nem eladni? Propaganda főnököm, propaganda, amerikai stílusban, kevés ember, sok ötlet, szép fotomodell!

Szünet. Újra Pirinek

Most azt gondold, én visszanyomlak egy, a manekenségnél is nyomorultabb helyzetbe? A teamnek három tagja lesz, Iván, te, meg én. Esetleg háttérnek az őszi erdő. Azt mondd, kiörögszel a szakmából. Ki ismerné jobban a propaganda lényegét, mint te? Aki eddig is folytonosan a nyilvánosság előtt bizonyítottál? Én csak szervezni tudok, meg összekötéseim vannak, de Iván fotóiban ott a gomba illata, meg a te lélegzetvételed. Amire ráemeled azt a súlyos pillantásodat, arra már esküszik az ember. *Szünet.*

Piri, hát én is megőrülök tőled, hát még az utca embere, aki önmagát képzeleli melléd, és téged maga mellé! Vegyen nyakkendőt tőlünk, inget tőlünk, alsónadrágot és zoknit tőlünk, akkor Piri, a súlyos pillantású Piri fogja szeretni? *Újabb szünet.* Na, nem! Ezt csak higgye az utca embere, de nekem több kell! A tudásod, ahogy a reakciókat értékeled, ahogy ki tudod vonni a hatásból az erotikát, és ahogy hozzá tudod tenni ugyanazt.

Sötét. Pár pillanat szünet, közben a szeretkezés lihegése. .A pár a heverőn; éles csöngetés.. Tamás mérgesen rángatja fel a nadrágját. Pirin csak kombiné van.

Tamás Ki az ördög?

Tamás kimegy, Annával együtt jön be. Anna nagyon fel van palkolva, bőrrönd van nála, nagyon határozott.

Anna Hogy vagy Apa?

Tamás *Dühös. Nagyszerűen. Anna Pirire mered.*

Piri Apád remek pasi, tudtad?

Anna Azért jöttem.

Tamás A legjobbkor.

Piri Mindjárt felöltözöm.

Anna Miattam ne zavartasd magad! *Az apjának.* Látom, tényleg váltok.

Tamás Le akarsz beszélni?

Anna Felnőtt ember vagy.

Megszólal a telefon.

- Tamás *Felkapja. Gábor? Anna kétségbeesetten intget, hogy tagadja le. Fogalmam sincs róla. Én csak az apja vagyok. Intézd el ő velem!*
- Anna *Apa...*
- Tamás *Majdnem melegen. Tessék, Pannikám!*
- Anna *Mondanom kell valamit. Csak neked.*
- Piri *Felkapja a ruháját. Értem. Ki.*
- Tamás *Hidd el, kislányom, mindenre van megoldás. Nem vigyáztatok, istenkém, anyáddal is megtörtént már, sok orvos ismerősöm van.*
- Anna *Jaj, Apu!*
- Tamás *A pénzzel meg ne törődj! Nem állok valami fényesen, de majd csak szerzünk valahonnan rávalót. A nőgyógyásznak is van kocsija, abból csak hiányzik valami, amit a régi Kós elő tud teremteni. Megfogadtam, hogy soha többé, de te kivétel vagy.*
- Anna *Megkeményíti magát. Próbáld meg rám figyelni! Nem erről van szó. Ami Gábort illeti, anynyira vigyáztam vele, hogy a balesetnek még a lehetősége is ki van zárva.*
- Tamás *Akkor miért bolondítod?*
- Anna *A nyavalya bolondítja. Ötvenszer megmondtam már neki. Ő nem akarja tudomásul venni.*
- Tamás *Most is itt keresett. Akkor miről van szó?*
- Anna *Pályaválasztási gondjaim vannak. Segíts!*
- Tamás *Hiszen még azt se tudom, hogy én mi legyek?*
- Anna *Miért, mi akarsz lenni?*

- Tamás Fontos. Untermann. Ha kiállnék, omoljon össze a gúla.
- Anna *Kifelé int.* Tudtad, hogy legfeljebb három évvel, ha idősebb nálam?
- Tamás Nem volt időm megkérdezni.
- Anna Most ő legyen az új anyám?
- Tamás Nem fogok én nyakra-főre megnősülni.
- Anna Akkor is együtt éltek.
- Tamás Nagyon remélem.
- Anna Nap, mint nap egymásba ütközünk.
Már hogyan ütköznénk egymásba?
- Anna Kicsi a lakás.
- Tamás Te megőrültél.
- Anna Csak neked van hozzá jogod? Apa, én egész eddigi életemben, amióta csak az eszemet tudom,
- Tamás Tehát egy éve,
- Anna ...amióta az eszemet tudom, mindig nagyon rossz véleménnyel voltam rólad. Szégyeltelek, és most meg azt szégyelem, hogy akár gondolatban is megbántottam azt a valakit, aki... szeretnék bocsánatot kérni tőled.
- Tamás *Elgyöngül.* Istenem. Mindenki úgy kezdi a kamaszkort, hogy kiröhögi a szüleit. Te még egészen elviselhető voltál, nem kell bocsánatot kérned, vele jár ez a gyerekekkel, mint a penlenkamosás. *Tamás a lánya bőröndjére mered.* Ez meg mi?
- Anna Mondtam, meg akarlak követni, apukám.
- Tamás *Dühös lesz.* Nincs menekvés?

- Anna Ne így fogd fel ezt a dolgot. Téged választottalak a villaladás helyett.
- Tamás Szolidaritásból tennéd tönkre az életemet. Ha hagynám. *Kikiált.* Pirikém! Bejöhetsz! Vége a légyottnak.
- Piri *Be.*
- Anna *Gyűlölködve.* A fene egyen meg!
- Piri *Nevetni kezd.*
- Anna Mit nevensz?
- Piri Utoljára öt éves koromban dühöngtem ennyire. Ne haragudj már rám annyira, csak, mert szeretem az apádat. Te is szereted.
- Anna Csakhogy nekem szabad!
- Piri Csacsi.
- Anna Hát mennyivel lehetsz idősebb nálam? Mire vagy úgy föl?
- Piri *Tamásnak.* Hány éves?
- Anna Tizennyolc.
- Tamás Lesz.
- Piri Nahát én huszonhat vagyok. És az utolsó nyolc évemet egy kifutón töltöttem, ami egyenesen belevitt a semmibe. Éppen készültem rá, hogy belefussak, mikor találkoztam Tamással, ő mutatta meg, hova kell lépni.

Emlék. A színpad elsötétedik, csak a heverő kap hangulatvilágítást. Tamás és Piri szerelem után beszélgetnek.

- Tamás Még semmit sem tudok rólad a testeden kívül. Azt viszont szeretném könyv nélkül megtanulni.
- Piri Hagyjuk a testemet! Unalmas.
- Tamás Nekem még újdonság. Te már huszonhat éve ismered, én csak egy fél órája. Zenél a bőröd, hadd hallgassam! *Simogatja*.
- Piri *Felnevet.* Csiklandós vagyok. Te az ujjaddal hallgatsz?
- Tamás Eh, mondd a fülembe!
- Piri Idegesít, ha a testemről van szó. Annyit ke-restem vele, mint egy kurva, pedig hidd el, más is van bennem.
- Tamás Ötlet, meg intuíció.
- Piri De senki sem hiszi el nekem... Pedig, nézd Tamás, nekem az a bajom, hogy nagyon hamar felfedeztek. Kezdtem a gyerekruhákkal, azután belenőttem a bakfisméretbe, nem akarom bevárni a molett nők divatját.
- Tamás Sosem próbáltál meg valami mást?
- Piri Csodálkozni fogsz. Megpróbáltam. A legtöbb maneken divattervező lesz, ha kiöregszik, vagy nyit egy jól menő szalont. Nem rossz, de engem más érdekelt. A Színművészeti Főiskola meghirdetett egy ruhafelelősi állást.
- Tamás Ruhafelelős? Mi az?
- Piri Jelmeztervező. És fel is vettek. Hogyne vettek volna fel. Pirit, a maneken Pirit oda veszik fel, ahova akarja. Akkor szerettem bele az egészbe. Egy jelmeztervező nemcsak ruhákat tervez. Ő adja meg az egész darab mozgó színvilágát. Mint egy festő, aki élőképeket fest. És

az a darab hangulatát is megadja, hogy pasztellben tartjuk-e vagy élénk lilában... Szóval, nagyon tetszett.

Tamás Miért nem próbáltad meg kitanulni?

Piri Mert megpróbáltam.

Tamás És?

Piri Nem sikerült. Pedig felvettek oda is. Tudod, hogy Magyarországon nincs ilyen főiskola. Legközelebb Wrocławban van. Kimentem, mint turista, és egy olyan papírral jöttem vissza, amelyben az ottani főiskola dékánja, vagy igazgatója ír az itteninek, hogy fel vagyok véve. Persze sehol sem szeretik az ilyen privát akciókat, tehát a mindenkori hivatal mindent elkövetett, hogy legalább a vizsgákra ne tudjak kimenni. Három évig kínlódtam, aztán feladtam.

Tamás El tudod intézni, hogy ezt a három évedet itthon elismerjék?

Piri Ha nagyon akarom.

Tamás Akarjad. Mondtam, én mindenre találok vévőt.

Fényt kap a teljes színpad, együtt a teljes stáb: Rudi, Piri, Judit, Tamás.

Rudi Döntöttél már?

Tamás Igen. Megmondtam. Propaganda, nem osztály, hanem team, munkacsoport; egy fotóssal-filmessel, ez Iván; Pirivel, aki a mi Pirink, ő az ötleteket adja, a szükséges adminisztrációt Juditka végzi majd. Némi befektetés és

- tízszer annyit fog forgalmazni utána szeretett hazánk, a cég. De ilyen arányban ígérek neked tétre, helyre és befutóra.
- Judit Te nyeretlen kétéves, te!
- Tamás Nem viccelődjük el az időt! Az nekem drága. Nézd, Rudi, én most akarok tisztázni mindent. A munkaidőm kötetlen, a fizetésem a bevétel-től függ, de legalább duplája a jelenleginek, nyugdíj előtt gondoljon az ember öreg napjaira is.
- Rudi Eddig sem ment rosszul.
- Tamás Mindenkit annyira becsülnek, amennyire megfizetik.
- Rudi És, ha nem megy? Ki kell gazdálkodnom, öregem.
- Tamás Én húsz év alatt annyi barátot szereztem, hogy a számát nem tudom. Fenn is, lenn is. Ha azt akarod, hogy az én barátaim a te barátaid maradjanak, nem alkudozol velem tovább.
- Rudi Zsarolás?
- Piri A minimum, amit megérdemeltek.
- Rudi Megszólalt a cover-girl.
- Piri Annyival tartozol neki, csak erkölcsiékben, nem is szólva az anyagiakról, hogy a legjobb volna szabadulni tőle, mi?
- Rudi Azt sem tudod, miről van szó.
- Piri Emberszámba vett.
- Rudi Nem kell a Tamást még uszítani. Elég határozott ő magától is.
- Tamás Akkor melyik kampánnyal induljak?

- Rudi Még meg sem állapodtunk.
- Tamás Tényleg? Na, akkor idehallgass! A team egy meghatározott feladatra kap egy meghatározott összeget, amellyel a kampány végén, de csak akkor, szigorúan elszámol. Egy-egy kampány eltarthat három hónapig. Piano, forte és fortissimo változatban.
- Piri Ki van találva. Tegyük fel, textilben utazunk! *Piri fejképet kap, a szoba többi része elsötétedik. Piri esküre emeli az ujját.* Én a PIRI méterárúra esküszöm... Forte: *Lekapja a blúzát, ott áll melltartóban.* Emberek fehérben: PIRI fehérneműt! Köpönyegforgatók! PIRI munkaköpenyt!
- Rudi A mi cégünk épületgépészettel foglalkozik.
- Piri *Azt is lehet. Hanyatt dől az íróasztalon. PIRI Liffel a mennyekbe repül! Csináltatunk egy matricát, rányaljuk a kazánokra, bojlerekre, „Fűtse a PIRIt!”*
- Tamás Kártyanaptár.
- Piri Kulcstartó.
- Tamás Golyóstoll.
- Piri Öngyújtó.
- Tamás Levélnehezék.
- Piri Mappa.
- Rudi Beszéljünk komolyan! Mi akarsz lenni, Tamás?

Az előszínpadon Judit titkárnői asztala. Gábor toporog előtte.

Gábor Na, mikor fogad?

Judit Tamással tárgyal.

Gábor Itt is.

Judit Mindjárt kijön.

Gábor Ezt a pechet!

Judit Mit akarsz Tamástól?

Gábor Tőle? Semmit.

Judit Nem rá vársz?

Gábor Nem. A főnökére. A te főnöködre. Hogy-hogy nem vagy már Tamás mellett?

Judit Az igazgatói hátramoszdítónak is jár évi szabadság. Két hétig én vagyok itt helyette. *Megszólal a telefonja, felkapja.* Igen. Itt van még. Küldhetem? Rendben.

Újból fényt kap a teljes színpad, Rudi és Tamás. Kulcszörgés: Iván érkezik.

Tamás Ja, neked kulcsod van.

Iván Még az én lakásom.

Rudi Mostantól kezdve a propagandaosztály. Hallottad, mit vett a fejébe ez a derék öreg anyagbeszerző?

Iván Én mondtam neki.

Rudi Van ennek teteje?

Iván Alapja is van. Ha egyszer a Bettelheim Steel Corporation-nak nem derogál... Mivel borotválkozol?

Rudi Zsilettel.

Iván És, ha villannyal borotválkoznál? Mi jut eszedbe?

- Rudi Remington.
- Iván Ezt kell elérni. És Tamás el is éri, amilyen bulldog természete van.
- Tamás Azt mondtad, épületgépészet. Fellner és Hellmer.
- Rudi Mondasz valamit.
- Tamás Színházfelújító világcég leszünk. Csak figyeld meg, végigjárjuk a vidéki színházakat, mire az utolsót is felújítottuk, kezdhetjük előlről.
- Iván Ez érdekes. Meg lehet csinálni.

Csöng a telefon.

- Tamás *Felkapja. Gyere. Leteszi a kagylót. Anna jön fel az anyjával.*
- Rudi Erre még visszatérünk. Nem akarok zavarni. *Ki.*
- Iván Már nem hívod Évának?
- Tamás Válófélben vagyunk

Csöngetés.

Tamás az ajtóhoz megy, beengedi Évát és Annát.

- Éva Ivánra esik a pillantása, de Tamásról beszél. Neked még van valami befolyásod rá, beszélj vele!
- Tamás Mibe akarsz belerángatni megint, hogy azután szemrehányást tegyél érte?
- Éva Nem lehet kultúráltan?

- Tamás Nem lehet. Vannak dolgok, amit csak gyorsan és gorombán lehet. Amputálni például.
- Éva Amputálni akarsz?
- Tamás Te akartál. És már túl is vagyunk rajta.
- Iván *Annának.* Ti is szakítottatok?
- Anna Nem bírtam tovább.
- Tamás *Évának, majdnem gorombán.* Mit akarsz?
- Éva Nem akarom, hogy teljesen legatyásodj miattam. Eljöhettek volna én is. Húsz évet dolgoztál érte.
- Tamás Most jut eszedbe?
- Anna Gáborról. Nem bírtam levakarni. Félttem, hogy még valamit elkapok tőle.
- Éva Én akartam szabadulni. Engem fojtogatott az a léggör.
- Iván Most jobb?
- Anna Nem tudom.
- Éva Megváltoztál, Tamás.
- Tamás Örülök, hogy észrevetted.
- Anna És te, Iván szó nélkül lenyelted, hogy elhappolta a nődet?
- Iván Aminek kezdete van, az be is fejeződik előbb-utóbb. Majd ráhajtok valaki másra.
- Éva Arra gondoltam, menj vissza te abba a nagy lakásba, én meg csak találok valami megoldást.
- Tamás Nincs az a pénz. Azok a falak rám omlanak, ha közéjük lépek.
- Éva Én jót akartam.

- Tamás Nem kétklem.
- Éva Azt hittem, lehet veled ember módra beszélni.
- Tamás Nem kiabáltam.
- Éva A vagyonmegosztás nem olyasmi, hogy csak úgy összekapkodja az ember.
- Tamás Nem osztozunk. A tied minden.
- Éva Neked volt fontos.
- Tamás Ma már nem fontos. Ma már csak egy valami fontos, az emberi méltóságom. Az meg nem eladó.
- Éva Cseréljük kétfelé.
- Tamás Hogy gondolod?
- Éva Van egy nagy villalakás, csináljunk belőle két garzont.
- Tamás Hármat. Anna is itt van. Jár neki a függetlenség.
- Anna Nem jár.
- Tamás Felnőtt nő, akármikor kedve támadhat rá, hogy ne egyedül töltsse az éjszakát.

Fényt kap Judit íróasztala az előszínpadon, de most a szobával együtt. Iván és Piri, Judit is ott vannak. Tamás gondolkodik.

- Tamás Hol is tartottunk? Tehát megy a körlevél minden olyan városba, ahol kultúrház lehet. Írod?
- Judit Persze, főnök.
- Tamás Nekem az a nevem, hogy öreg, most és mindörökké, ámen.
- Judit Nem vagy már az, hála istennek.

- Tamás Örülök az örömeidnek. Nemes viselkedés. Folytatjuk?
- Judit Visszaolvasom. „Tisztelt igazgatóság. Mint tudja, szabad kapacitásunk lehetővé teszi, hogy csomagtervünk keretében az önökre bízott intézmény teljes épületgépészeti felújítását elvégezzük.”
- Iván Megoldhatatlan.
- Tamás Ne tanítsd apádat gyereket csinálni.
- Iván Nem erről volt szó.
- Tamás Ismered te a gabonatőzsdét, Iván?
- Iván Nem. Nem ismerem. De ismerem a csomagtervet, amit velem dolgoztattál ki, amire ráfótoztuk Pirit, és ami megoldható. Továbbá csak a színházak felújítását vállalta, ezt tetszett benne, ezért is vállaltam el.
- Tamás Elvállaltad volna ezt pénzért is.
- Iván Nem.
- Tamás Mióta vagy ilyen erkölcsös, kooperátor-fotós-mérnök úr?
- Iván *Elmosolyodik.* Amióta betöltöttem a negyvenet. Vénységére mindenki meghülyül, te fontos akarsz lenni...
- Tamás És te?
- Iván Én értéket akarok létrehozni, képzeld.
- Piri Ez új!
- Iván Nekem is. Kinn feküdtem a strandon, úgy csillogott rajtam a jólét, mint az olaj, mellettem egy bombázó, aki úgy felnéz rám, mint a magyar turista az Eiffel Toronyra, akkor hasított belém a csömör. Gömbvillám a derült égből.

Az aztán végiggurult az egész életemen, mindent felperzselt, mindenhova bevilágított. Rájöttem, hogy az értelmes munka hiányzik nekem, nem a kikapcsolódás; a munkaidő tartalmas eltöltése. Akkor jött az ötleted a színház felújítási programmal, nekem meg eszembe jutott a diplomám.

- Piri Mikor megtaláltam a szekrényében, kiröhögött. Azt mondta, egy fél fotós egy nap alatt többet keres, mint nyolc mérnök egy hónap alatt hűtlen kezeléssel együtt. És annak sincs kitéve, hogy jön a főnök, aki rossznak mondja a jót és kényszerít, nemcsak arra, hogy rosszat csinálj, de még hasra is essél előtte.
- Iván Ez szerencsére team munka és én vagyok a főnök.
- Tamás Ami a mérnöki dolgokat illeti. De térjünk csak vissza a gabonatőzsdére!
- Iván Mit akarsz te a gabonatőzsdétől?
- Piri Amikor meg sírtam neked, hogy semmi sem vagyok mire kiöregszem, megint csak kiröhögtél, és azt mondtad, nem baj, majd nyitunk egy kocsmát, mint a kiöregedett futbalisták. Még úgy is többet fogunk keresni, mint akárki, akinek diplomája van, de összeköttetései nincsenek.
- Tamás Tehát, ha sok gabonám termett az idén és tőzsdés vagyok, mit csinállok? Eladom az összeset és ezzel lenyomom az árát?
- Iván Nagyon tetszett a terv mondom, az elemek összeszerelésétől kezdve egészen a märklin rendszerű összeszerelésig. Zseniális voltál öregem a mintatervvel és én meg úgy örülni kezdtem, mint a diplomamunkám óta soha.

Még az is megfordult a fejemben, ilyen ember megérdemli Pirit, nyilván őt is ilyen hatásokkal újította magának.

Tamás Nahát arról van szó: nem árasztom el a piacot a gabonámmal, mert attól az ára zuhanni kezd és vele zuhanok én is. Ezzel szemben valahogy elterjesztem, hogy engem bombáznak megrendelésekkel és, hogy az isten gabonája is kevés, erre mindenki, mint az őrült elkezdi venni, tehát én is eladhatom a magamét.

Piri *Ivánal vitatkozva.* Egyszerűen törte a fejét a problémámon. Végighallgatott, amire te soha sem voltál képes, Iván!

Tamás Most pedig ott vagyunk a tőzsdén, most kell a hiány hírért kelteni. Neked is fontos lehet, Pirikém!

Sötét.

Mire újra kivilágosodik, csak Anna és Tamás vannak a szobában.

Anna Apu, segíts!

Tamás Miben? Nem hiszem, hogy pénz kellene.

Anna Csak úgy lézengek a világban. Piri jár a főiskolára, de én még csak nem is jelentkeztem sehova.

Tamás Pénzügy, meg számvitel. Ott tudnék segíteni, de neked nem nagyon ajánlom. Olyan akarsz lenni, mint apád?

Anna A legkülönb ember vagy, akit csak ismertem, és félek, jobbat nem is fogok találni.

Tamás És Gábor?
Anna Féreg. Nem érdemes még csak említeni sem.
Most szakítottam vele, remélem végleg, nincs
egy félórája.

Fényt kap az eszpresszó asztalka az előszínpadon.

Gábor *Virágcsokorral várja Annát. Mikor megjelenik
felragyog. Anna!*

Anna *Szárason. Mondd, de gyorsan, mert apámhoz
megyek.*

Gábor Mit akar tőled az a fogatlan oroslán?

Anna Gábor!

Gábor Na, jó, helyesbítek. Az a liliomtipró?

Anna A liliomnak nem esett rosszul. Nekem sem
esett.

Gábor Mit mondasz?

Anna Hát mit gondolsz, mit csináltunk mi Ivánnal,
mialatt folyt a vetítés?

Gábor Megbocsátok. A fiatal fiúk is idősebb nőknél
tanulnak. A kapuzárás előtt még egyszer fel-
lángolhatott, akármilyen impotens is, ha elég
nagy a korkülönbség.

Anna *Felkapja a virágot, és Gábor arcába vágja.*

A presszó asztalnál kialszik a fény. Anna visszamegy az apjához.

Tamás Ezt én sem értem.

- Anna Tetszett és tetszik. Hogy nagyvonalú, hogy át tud lépni a vereségén. Nem csikorgatja a fogát, nem köpköd a győztes után. És jó volt. Mint egy éjszakai fürdés meztelenül. Izgalmas. Bármikor ránk nyithattak volna, ő meg olyan nyugodt tempóval csinálta, ahogy egy jó cigit szív el az ember.
- Tamás Hallgatni is borzasztó.
- Anna Akkor adj tanácsot apu! Mi legyenek?
- Tamás Mi érdekel?
- Anna Minden.
- Tamás Szóval semmi. Mihez értesz?
- Anna Egészen jól tudok nyelveket.
- Tamás Legyél idegenvezető. Gyorsan bekasszírozhatod a sikert. Hidd el, fontos.
- Anna Arra is gondoltam, egy munkahelyen inkább lehet ismerkedni. Unatkozom.
- Tamás Kellett a Gábort kihajítanod.
- Anna Mindig a régi apámra emlékeztetett. Akire ma már az árnyékod sem hasonlít. Hogy tudtál így megváltozni? Nem hiszem, hogy az új partner teszi.
- Tamás Hát nem. Össze kell adódnia a dolgoknak, hogy az ember robbantani tudjon. Olyan ez, mint az atombomba, a sértődéseknek túl kell nőniük egy kritikus mennyiségen.
- Anna Nahát én gyűjtöm a sértődéseket, Apám.
- Tamás A toppantásokat.
- Anna Amikor te voltál annyi idős, mint én vagyok, semmid sem volt, csak terveid, és ambícióid. Ez teremtette meg a lehetőségeidet.

- Tamás Úgy kellett kiverelkednem, de nekem tetszett. Sport volt.
- Anna Semmid sem volt, csak akaraterőd. Én ezt annyit hallottam, hogy csalánkiütést kaptam tőle és most én mondom! Soha nem gondoltam volna, hogy egyszer még irigyelni foglak érte. Most meg? Annyit örököltem, hogy nem is tudok mit kezdeni vele. Lakásom van, nagyobb is mint kellene, mégis összeütközöm benne mindenkivel.
- Tamás Anyáddal? Barlangászni jártál. Legyél geológus! Oda nincs semmi összeköttetésem, de harcot kívántál magadnak.
- Anna Hol vannak még feltáratlan nyersanyagforrások?
- Tamás Mongóliában.
- Anna Húszezer kilométerre tőled.
- Tamás Mióta lettél ilyen apás?
- Anna Talán ez nem is normális nálam.
- Tamás Nem jársz társaságba?
- Anna Fecsegni, úgy érted? Megutáltam. Alkotni akarok. Mint te, apám.
- Tamás Alkotni, Anna? Eladni, az a művészet! Egy alkotó odahajol a rajzasztalra, tapogatja az agyagot és élvezkedik. De azután elkészül a festmény, ott szárad a sarokban a szobor és nem kell a kutyának sem. Azt mondod, alkotok? Fenét! Felismertem a lényegét és ez az, amitől új apád született. Itt van ez a Piri, akit utálsz, pedig csak hálás lehetnél neki, mert ő vezetett rá a megoldásra. Lézengetem én is, beleástam magam a sértődöttségembe és akkor elem került ez a műalkotás, aminek nem

az az értelme, hogy szép, hanem, hogy eladható. Három év egy idegen iparművészeti főiskolán, homályos ambíciók a díszlet- és jelmeztervezés területén? Elmegy akármelyik színházba, kiröhögik. De én tudtam neki segíteni, ma már válogathat az ajánlatokban, pedig még csak nem is végzett. Egy hadjáratot kellett szerveznem ennek érdekében, de nem baj, a fő- és mellékhadszíntereken ki tudtam kísérletezni azt a harcmodort, ami az én győzelmemet is meghozta.

Anna

Hogy csináltad?

Tamás

Itt folyt előtted, miért nem figyelsz? Megteremttem azt a teremtő hiányt, aminél hidd el, nem kell külön propaganda.

Sötét.

Vége a második felvonásnak.

III. FELVONÁS

Judit titkárnöi asztala előtt Tamás toporog .Csak az van megvilágítva.

- Tamás Még mindig nem lehet bemenni hozzá?
- Judit Nagyon fontos telefont vár.
- Tamás Addig. Amíg befut az a fontos telefon.
- Judit Fel akar készülni, azt mondta.
- Rudi *Megjelenik a színpad szélén a szobájából kíséri ki Gábort. Még gondolkodom a dolgon.*
- Tamás *Pár pillanatig levegőért kapkod, aztán nagynehezen legyőzi magát. Végeredményben nem olyan nagy bűn, ő is csak az életéért harcol. Az asztalka elsötétedik. Fényt kap a teljes színpad, Tamás ott van már. Iván lakása, a közepén asztal, az asztalon díszletmakett, a szoba mása. Piri pepecsel rajta. Nem csak árúban lehet túltermelés, neki is valahogy értékesíteni kell magát. Dühös lesz. De az istenit neki, hát nem lehet egyenesen? Miért nem jön hozzám, én mindenkin tudok segíteni! Fel-alá rohangál a szobában.*
- Piri Muszáj így rohangálnod, édes? Marhára idegesít.
- Tamás *Elhúl. Hát neked csak ennyi?*
- Piri *A makettre mutat. Oda kell figyelni*
- Tamás *Legyint. Babaszoba.*
- Piri A hivatásom. Végre van. És ezért nem lehetek elég hálás neked. *Tűnődik. Nem tudnál néhány kisbútort faragni?*
- Tamás Jelezd gyufaskatulyával!

- Piri Keveset dohányzol. *Gyufásdobozt keres, de nem talál.*
- Tamás Öngyújtót használok. Tőled kaptam *Még mindig szikrázik.* Gyűjthetem a gyufásdobozt neked, mint Annának gyerekkorában.
- Piri A feleségednek pénzt gyűjtöttél. Az sem volt az igazi.
- Tamás *A telefonhoz megy, hív.* Judit! Gyere el, légy szíves! Egyszerűen nem fér belém!
- Judit *Feláll a titkárnői asztaltól, bemegy a színpadra.* Rám számíthatsz. Szervusztok.
- Piri Szervusz. *Oda se figyel, a makettet nézi.* Jó ez? *Felkapja a makettet, kimegy.*
- Judit Ezt meg mi lelte?
- Tamás *Végre leül.* Percenként akar szétrobbanni a fejem.
- Judit Pedig mindent meg lehet oldani. Te mondtad. Valami baj van? Piri?
- Tamás Ugyan! Imád, hálás, és boldog. Velem van baj. Félek.
- Judit Te?
- Tamás Igen, én.
- Judit Gábor?
- Tamás Ő
- Judit Na, mondjad!
- Tamás Az ifjú közgazdász felkereste szeretett igazgatómat, és elkezdte magyarázni neki, mondta, mondta, mondta, az meg, amit elég hangosan és elég sokszor mondanak neki...
- Judit Szóval azért hívtad ide?

- Tamás Hát persze. Majd mondom, mondom, mondom neki én is. Csak félek.
- Judit Magadtól félsz.
- Tamás A butaságtól tartok. Ha Rudinak volna valami idefönn, akkor ki lehetne a lépéseit számítani. De így?
- Piri *Bejön a makett nélkül.* Piri, neked jó az ízlésed. Kinn a konyhában letettem ezt az átkozott makettet és rájöttem, hogy nem jó. Már az elejétől fogva tévedés.
- Judit Miről van szó?
- Piri Ötször elolvastam a darabot, már jobban ismerem, mint aki írta. És ki is találtam valamit: a hős a szakítás után elköltözik, de az új helyen is csak a régi életét folytatja. És itt van az én díszlet- és jelmeztervezői zsenialitásom.
- Tamás A kis szerény.
- Piri Erre jöttem rá a konyhában. Eddig én a három felvonáshoz terveztem három díszletet, de az sok. Drága meg bonyolult. Te mit szoktál csinálni szakítás után?
- Judit Nincs túl nagy gyakorlatom.
- Piri Hát én átrendezem a szobát. Na, erről van szó. *Elkezd a szoba bútorait tologatni.* Az íróasztal átmegy a másik falra, a heverő sem marad a helyén. Csak azt nem tudom, hogy ezzel a dolgot megoldottam, vagy megkerültem?

Sötét. Mikor újra kivilágosodik a szoba, Éva és Judit beszélgetnek.

- Éva Hogy megy a bolt?
- Judit Remekül. Sajnos.
- Éva És ez baj?
- Judit A lehető legnagyobb. Te nem ismered Tamást.
- Éva Merész kijelentés.
- Judit Nem voltál vele a munkahelyén.
- Éva Ott nem.
- Judit Na, látod. Ott egyszerűen zseniális. *Szünet.* Amíg be kell indítani valamit. Azután kiég, mint az első fokozat az űrrakétán, leválik és zuhanni kezd. Nem ő az, aki eléri a célt, de nélküle nem jutnánk a Holdra. És ezt tudja ő is, csak nem tud belenyugodni.
- Éva Nem kell annyira sajnálni. Van, aki el sem indul, csak a földön araszolgat ide-oda. Itt vagyok például én. Vagy te, Judit. Ő az első fokozat, de mik vagyunk mi? Üzemanyag, neki. Tudom. Vegyész technikus voltam. Anélkül semmi nem megy. Én például egyetemre mehettem volna.
- Judit Most ne kezd nekem, hogy miatta, mert feláldoztad magad a családjáért, mert ezt a fajta önbecsapást már ismerem. Magamról. Engem sem vettek fel, én is elrontottam a felvételit.
- Éva Kivel vitatkozol? Nem mentem egyetemre, mert nem akartam, nem érdekes. Azért tudhatom, mi a katalizátor? Nem erről van szó, nem ezért jöttem.
- Judit Hát?
- Éva Anna miatt. Az apjára talán hallgat
- Judit Nem hiszem.

- Éva Az utóbbi időben valósággal isteníti.
- Judit Nem hinném.
- Éva Miért gondolod?
- Judit Tamás mondta.
- Éva Mit mondott Tamás?
- Judit Hogy a múltkor itt járt és azóta sem jelentkezett. Segítséget kért, és Tamás, amilyen jó bolond, biztosan beígérte neki.
- Éva Nem jó bolond. Nem ígért semmit. Szokása szerint biztosan kioktatta, és ez a legrosszabb.
- Judit Tamás az utóbbi időben semmit sem csinál a szokása szerint. Görcsösen.
- Tamás *Be.* Mit nem csinálok én görcsösen és szokás szerint?
- Éva Nem tudom, kérdezd meg a bizalmasodat!
- Judit Annyira el akarsz térni a megszokottól, hogy már az is sablonos. Megint olyan dühös vagy és olyan feszült, hogy nem lehet kibírni.
- Tamás *Vállat von.* Bírjad! Az a dolgod!
- Judit De én felmondok!
- Tamás Tőlem?
- Judit Nem értem, mi ez az öngyilkos hangulat, hogy mindenkit elmarnál magad mellől, aki szeret?
- Tamás Nahát, Pirit nem marom el.
- Judit És mégis?
- Tamás Sosem találkozunk. Néha-néha telefonál, hogy ruhapróba után hazaugrik.

- Judit Nem látszott divatmajomnak.
- Tamás Jelmezeiről van szó. *Évára néz.* Segíthetek?
- Éva Annáról mit tudsz?
- Tamás Te laksz együtt vele. Különben semmit. A múltkor itt volt, megpróbáltam vele okosan beszélni, nem tudom, mire jutottunk.
- Éva Még mindig nem tudja, mi legyen.
- Tamás Én talán tudom?
- Éva Neked nagyobb a tapasztalatod.
- Tamás Félreérintesz, szívem. Nem, hogy belőle mi lesz, hanem belőlem?
- Éva Hát már nem te vagy a propaganda főosztály?
- Tamás Rövid két hónap alatt sikerült megteremtenem mindazt, ami azelőtt húsz kemény évembe került. Megint fölösleges vagyok.
- Judit Mondtam.
- Tamás Úgy szaporodnak a felújítandó színházak, mintha osztódnának. Most aztán igazán megy a bolt. Ide tényleg fölösleges minden propaganda.
- Judit Menj odébb egy házzal! Másutt is akad inkurrencia.
- Éva Micsoda?
- Judit Elfekvő készlet.
- Tamás Kapásból mondok egyet. *Magára mutat.* Itt van a lányom. Őt is meghirdethetem egy aukción.
- Éva Nahát ez a másik. Gábor nem megy le a nyakamról.
- Tamás Majd én beszélek a fejével.

Fényt kap a már ismert eszpresszóasztalka az előszínpadon. Anna van itt Gáborral.

Anna Mit keresel itt?
Gábor Nyilvános hely.
Anna De nem nyilvános ház.
Gábor Odaaló lennél.
Anna Ezt akartad megmondani nekem? Köszönöm.
Gábor Találkozóm van valakivel.
Anna Bocsáss meg, nem akartalak zavarni. *Feláll, indulni készül.*
Gábor Apádhoz mész?
Anna Nem tartozik rád.
Gábor Ivánhoz? Nem lesz otthon. Vele kell találkoznom. De jön még valaki. Kedvenc igazgatónk.
Anna Az az észlény?
Gábor Ne beszélj így róla!
Anna Én nem vagyok a beosztottja, nekem lehet róla önálló véleményem.

Elhomályosul az asztalka, a szoba kap fényt. Csöngetés.

Judit Ők lesznek.
Iván Be. Ne haragudj Tamás, volna itt valami pénzügyi probléma...
Tamás Lejárt a munkaidőm.
Iván Kötetlen.

- Tamás Csak magánügyben fogadok.
- Iván Rudi is várja a választ.
- Tamás Nahát tőlem megkapja. Hol van?
- Iván A sarkon hagytam, még bedob egy felest.
- Tamás Miért, nálam nem lehet kapni egy felest?
- Iván Hát lehet?
- Tamás Szolgálj ki magad!
- Iván Hol van?
- Tamás Csak nem akard azt mondani, hogy nem ismered ki magad a saját lakásodban?
- Iván Itt mindent úgy összeforgattak.

Újabb csöngetés, Rudi, Gábor és Anna érkeznek.

- Rudi Tamás ne haragudj, hogy itt zavarlak, de te jelölted meg a lakásodat, mint propaganda főosztályt. Ígérem, nagyon rövid leszek, aztán el is tűnök hamar. Millió dolgom van, hozzá kell tennem, a jóvoltodból.
- Tamás Bökd már ki mit akarsz? Kis rugalmasságot, szeretett igazgatónk? Már megint?
- Rudi Mit csináljunk, ha egyszer olyan zseniális vagy? Tényleg elárasztottak megrendelésekkel, ahogy mondtad, tíz évre előre le van kötve minden kapacitás. Csak veled nem tudok mit kezdeni. A te kimeríthetetlen kapacitásoddal.
- Tamás Nem kell túl soká kibírni. Néhány év és érdekeim elismerése helyett küldtök el nyugdíjba. Egy nagy sóhaj kíséretében, hogy hála isten-

nek nem rontja tovább a levegőt itt ez az állandóan nyüzsgő marha.

- Rudi Ne beszélj már így velem! Mit gondolsz, én mindent köteles vagyok lenyelni tőled?
- Tamás Na most aztán sértődj meg gyorsan, vonulj ki innen és ezzel az egész egyszer s mindenkorra el lesz intézve! Nézd Rudi, egyidősek vagyunk de nem egyformák a képességeink, ezt te is tudod, én meg azt sejtem, hogy miért pont belőled lett igazgató? A kiálló szöveget beverik, te pedig belesimulsz mindenhova.
- Rudi *Szárason.* Téged sokan irigyelnek, még többen utálnak, de mind ez ideig én ragaszkodtam hozzád. És ne felejtse el, hogy a remek ötleteidet én szoktam megvalósítani és azért az is valami.
- Tamás Te. Hát a saját tőkédet bocsájtod a rendelkezésekre, a saját gépeidet, a te tulajdonod az a szakmunkásgárda, ami tényleg azért került össze, meg kell mondani, hogy az én szavamra és miattam, hogy az én ötleteimet valósítsa meg?
- Rudi Én elsősorban azért ragaszkodtam hozzád, mert úgy tűnt, hogy te vagy az, aki a leggyorsabban tudsz alkalmazkodni az állandóan változó körülményekhez. Eddig. De mintha elnehezültél volna.
- Tamás És a fogam is romlik. Nézd Rudi, én valóban át tudtam állni többször is akár bármilyen új munkakörre, sőt, a munkakörön belül valóban nap mint nap, vagy óráról órára képes voltam az ügy érdekében akár száznyolcvan fokos fordulattal is az ellenszélben lavírozni. De hol az ügy? Elegem van a baráti szívességekből, a

cégből, a családomból, mindenből. Nem tartóztatlak.

Feláll, kifelé tessékeli Rudit, aki halálra sértve indul. Amint kilépett, Anna az apja nyakába borul.

Anna Apukám!

Tamás Valami baj van?

Anna Dehogy apukám! Boldog vagyok.

Gábor Sötéten. Ez a különbség köztünk.

Tamás Miért?

Anna Végre kirúgtad azt a hülyét. Réges-régen meg kellett volna tenned. Büszke vagyok rád.

Gábor *Panaszosan.* Rám se köp.

Tamás Más csitri is van a világon.

Gábor Nekem csak ő.

Tamás Hallom, hogy a volt feleségem nyakára jársz.

Gábor Éva néni ismer engem, tudja, hogy mit tudnék nyújtani a lányának.

Tamás *Majdnem kedélyesen* Te viszont nem ismered Éva nénit, akinek a halála, ha felnőtt fiatal emberek névizik, azonfelül érted sincs oda. Azt mondja, ha Anna melléd kerül, olyan keserves élete lesz, mint neki volt szegénynek.

Gábor Azok az idők elmúltak.

Tamás Sajnos?

Gábor Nem tudom. *Szünet.* Egy valami nem fér a fejembe. Anna... aki úgy oda van érted, miért utál engem?

- Anna Mert könyörögsz. Puha vagy, nem vagy férfi.
- Gábor *Majdnem gorombán.* Nem veled tárgyalok. Hát mi a különbség köztünk? Nekem is vannak ötleteim, én is tudok életformát váltani. Itt az előbb hallottunk egy teljesen fölösleges vitát arról, amit én egy pillanat alatt meg tudnék oldani.
- Anna Ugyan, oldd meg!
- Gábor Mit kapok érte?
- Anna Semmit, de legalábbis engem nem. De azt azért el fogom akkor ismerni, hogy nem vagy akkora nulla, mint gondoltam.
- Gábor Nézd, Tamás, te idősebb vagy nálam, meg tapasztaltabb is, én nekem meg sajnos nincs apám, aki segítsen rajtam, vagy ellenőrizze a lépéseimet. Ha hiszed, ha nem, nekem kell a külső kontroll, mert amilyen határozottnak látszom kívülről, olyan nagy bennem a belső bizonytalanság. Minden lépésemet megbánom utólag. Ezért is szeretek elhamarkodni mindent, amikor a késő bánat már eb gondolat lesz, és nem lehet többé visszatáncolni. Így vagyok Annával is. Biztos, hogy szeretem, de a legjobban azt szeretem benne, hogy ezt a dolgot én már eldöntöttem.
- Anna Elhamarkodtad.
- Gábor Mondjuk úgy, hogy elhamarkodtam, de többé nem gyötör a párválasztás gondja. Én szeretek programszerűen élni. Most, hogy eljött a szabad ficánkolások vége, meg kell mondanom, én bizony nem is nagyon ficánkoltam. Úgy van ez, mint minden munkahellyel. Hűséges természet vagyok, nekem a hűség többet jelent a szabadságnál, vagy az önállóság-

nál is. Hidd el, Anna, nagyon nagy érték egy ilyen ember. Aki szolidáris tűzön-vízen keresztül.

Tamás

Emelkedő indulattal. Szolidáris?

Gábor

Igen, az. Még veled is, kedves jövődő apósom, pedig hülyeség. Az ilyeneket, mint te, többnyire félidőben lecserélik, de én kitartok melletted, mert érzem benned a gólpasz lehetőségét.

Tamás

És te rúgnád a gólokat?

Gábor

Szárason. A megváltozott világra való tekintettel, piackutató osztály alakul, a vezetésemmel. Ragaszkodtam hozzád. Az én lendülem és a te társadalmi rutinod olyan, mint a licenc és a know-how, nincs meg egyik sem a másik nélkül. Értesz ugye?

A színpad elsötétül. Mikor újra felmegy a fény, csak Piri van a szobában. Piri a maketten pepecsel. Papírt vagdos, hajtogat, ragaszt, fest. Nézi közlelről, távolról.

Tamás

Be, nagyon letörten. Pirikém...

Pri

Fel se néz. Tessék, édes.

Tamás

Mondtam már neked, mi az én alap bajom? Meglátja a makettet. Már itt tartasz? Nagyszerű!

Piri

Festéket kever. Micsoda?

Tamás

Nincsenek hobbijaim. Akinek van, az tud mihez kezdeni az idejével.

Piri

Én sosem unatkozom. Te tudsz unatkozni?

- Tamás Jaj, nagyon! Olyankor azt hiszem, kibírhatatlan vagyok. Talán Éva is ezt élégelte meg.
- Piri Színpróbát csinál. Jó lesz így?
- Tamás Csak ne volnék ilyen vén! Beiratkoznék egy barkács tanfolyamra, felvételném magam a szabadegyetemre, de így kiröhögnek. Mit akar itt ez az öregember, csak nem felcípni valakit? Pedig én már senkit sem akarok rajtad kívül. Te vagy a legkülönb nő, nemcsak Pesten, hanem a világegyetemben.
- Piri *A festéket nézi.* Túl sok. Kevesebb több lenne.
- Tamás Dehogy sok! Én már ilyen régimódi udvarló vagyok, aki zefírfelhőkön kísérnék fel a mennyekbe.
- Piri *A makettel birkózik.* Jobban örülnék, ha megfognád, nehogy leboruljon.
- Tamás *Megfogja.* Olyan jó, hogy neked így kellek. Legalább neked. Szünet.
- Úgyse kellek én már senkinek. Megöregedtem ebbe az utolsó kalandba, Pirikém, és te is mellém vénültél, ahelyett, hogy magadhoz fiatalítottál volna. Pedig még nem késtünk le mindent. Nagyszerű félóránk lehetnének. *Vágyakozva nézi Pirit.* Na jó, legyen húsz perc. És nem kell bevárni az estét, én koradélután szerettem mindig a legjobban. Csak úgy, lopva, mintha nem lenne szabad. Anna akkor adta oda magát Ivánnak, mialatt vetítettünk. A konyhában, vagy az étkezőben, mit tudom én... Az az igazi. Nem ágyban, párnák közt, órarend szerint! Piri nem mozdul, szerkeszt valamit. Nincs ingerlőbb, mint egy elfoglalt nő. Elhódítani az imádott munkájától... *Legyint.* Hagyjuk! Bőröndöt vesz elő a heverő

alól, csomagolni kezd. Nem láttad a zoknijaimat?

Piri *Fel se néz.* Kimostam, ott lógnak a kötélen.

Tamás *Köszönöm. Kimegy, visszajön, mialatt a zoknikat párosítja össze, vágyakozva néz Pirire. A lány a nyelvét kidugva rajzol. Tamás lezárja a bőröndöt és lassan kimegy, az ajtóból még visszanéz.*

A színpadról lassan lemegy a fény, csak a makett megvilágítása marad.

Piri *Kijön az előszínpadra s közönségnek. Tisztelt vizsgabizottság, íme, a diplomamunkám. A makettra mutat. Kíváncsian várom döntésüket.*

(Budapest, 1978. márc. 14. – szept. 7.)

Megjelent: 1982.)

2006. május 30.